Christian Kalkars prædiken 2. påskedag

Taler
Christian Kalkar
Præst

Dato
28. marts 1864

Sted
Formentlig Gladsaxe Kirke

Omstændigheder
Prædikentekst
Apostlenes Gerninger kapitel 10, vers 34 f.

Det er usikkert, hvor prædikenen er holdt, men Kalkar var sognepræst i Gladsaxe-Herlev, så den er sansynligvis holdt i Gladsaxe Kirke og/eller Herlev Kirke.

Krigen

Hvor var det, at Peder talede disse Ord! Det var hos en Krigsmand, Cornelius, en romersk Høvedsmand af den Rode, som kaldes den italiske, en Hedning. som var from og frygtede Gud med sit ganske Huus og gav Folket mange Almisser og bad altid til Gud (Ap. G. 10, 1). [1] Lyder det ikke underligt, mine Venner! at en Krigsmand er den første Hedning, som annammer Budskabet om den Fred, som overgaaer al Forstand, vor Herre Jesu Christi Fred. Vi vide jo dog, med hvilken Rædsel man ellers taler om Krigen og anseer den for at være en af de største Ulykker, som kan overgaae et Land; man maa jo ogsaa virkelig bekjende, at det er et sørgeligt Vidnesbyrd om, hvor grueligt Synden hærger Menneskene, at man ikke blot dræber Mennesker i tusindviis, men ogsaa i rolige Tider anvender alt sit Snilde paa at udfinde saadanne morderiske Vaaben, som kunne dræbe sikkrest og hurtigst. Og hvem kan uden Forfærdelse tænke paa, hvordan det seer ud paa de blodige Valpladse, hvor mange der vaande sig i navnløse Smerter, og hvorledes det seer ud i Lazarether, hvilke lemlæstede Menneskeskikkelser der komme tilsyne, og paa alle de andre Ulykker, som Krigen har ifølge med sig, Plyndring og Udsugelser, pestagtige Sygdomme og Standsning af Handel og Vandel og Raahed og onde Lyster, som vel maae vække en Gysen i Sjælens Indre. Saaledes har vel ogsaa under den Krig, med hvilken vort Fædreland for Øieblikket er hjemsøgt, mangen en anfægtet og bekymret Sjæl spurgt: hvorfor tillader den almægtige og retfærdige Gud, at Menneskene rase mod hverandre lig vilde Dyr; og Andre have — som hine velmenende, men lidet udrettende Fredsapostle — tænkt, at alle Folkenes

Stridigheder maatte kunne bilægges ad mindelige Veie og alle Krige derved ophøre. Men, mine Venner! alle disse Forsøg have jo dog viist sig at være unyttige, fordi man indbildte sig at kunne helbrede Sygdommen, uden at kjende Sygdommens Kilde og Grund. Saalænge Synden og Begærligheden hersker over Menneskene og vedbliver at være Folkenes Fordærvelse, saalænge ville heller ikke Krigene ophøre; saalænge Øvrigheden endnu maa bære Sværdet, en Hevner til Straf over den, som gjor Ondt (Rom. 13, 4), [2] saalænge vil ogsaa Krigen være et nødvendigt Onde, om end mangt et svagt Hjerte spørger: skal da Sværdet fortære evindelig (2 Sam. 2, 26). [3] Ja Herren bebuder selv, at i de sidste Tider skulle „vi høre Krige og Rygter om Krige; seer til, at I ikke forskrækkes; thi dette maa altsammen skee, men Enden er ikke endda" (Matth. 24, 6). [4] Vel have vi ogsaa deilige, yndige Forjættelser om Tider, „da de skulle omsmedde deres Sværd til Hakker og deres Spyd til Leer, da et Folk ikke skal opløfte sit Sværd mod et andet og de skulle ikke ydermere lære at føre Krig" (Es. 2, 4), [5] Forjættelsen om velsignede Dage, „da Menneskene skulle boe hver under sit Viintræ og sit Figentræ og Ingen skal fortære dem" (Mich. 4, 4). [6] Men de Tage oprinde ikke, førend Han har seiret over al Ondskab, hvem al Magt er given i Himlen og paa Jorden, Fredsfyrsten vor Herre Jesus Christus. Det var jo hans Fred Petrus forkyndte for Krigsmanden Cornelius; det ville vi vel agte paa, for at vi ei bedrage os med daarlige Drømme om, at vi ved udvortes Midler kunne føre en varig Fred hen over Jorden, saalænge den onde Begjærlighed ligger inde i Menneskenes Bryst. Ligesaalidt som Døberen Johannes, da Stridsmændene spurgte ham: hvad skulle da vi gjøre? sagde til dem: I maae ikke føre Krig — nei men han sagde til dem: gjører ikke Vold, bruger ikke Underfundighed, lader Eder nøie med Eders Sold (Luc. 3, 14), [7] ligesaalidt sagde Peder til Cornelius: Du kan ikke vorde en Christen, efterdi Du er en Kriger, men tvertimod: „Jeg befinder i Sandhed, at Gud ikke anseer Personer, men hvo iblandt alle Folk, som ham frygter og gjør Retfærdighed er ham velbehagelig". Og hvem kan vel glemme det, at en Høvidsmand var den Første, hvis Tro Herren beundrede, (Matth. 8, 10) [8] og en Krigsmand, fra hvis Læber den første Bekjendelse lød om den Korsfæstede: dette var et retfærdigt Menneske (Luc. 23, 47). [9] Hvor forfærdelige Ulykker end Krigene føre hen over Landene og hvormeget vi selv baade lide og kunne komme til at lide ved Ufreden, saa lader os dog aldrig glemme, at ogsaa denne Tilskikkelse staaer under den hellige Guds Styrelse, uden hvis Villie ikke en Spurv falder til Jorden, for hvem deres Sjæle, som udaande paa de blodige Valpladse, ere ligesaa dyrebare som de, der indslumre i deres Seng eller nedsænkes i Havets Bølger.

Thi, christelige Venner! der gives sandelig for det enkelte Menneske høiere Goder end Liv og Penge og for et Folk dyrebarere Ejendomme end Velstand og blomstrende Handel; der gives for ethvert Folk, som forstaaer sin Opgave, Besiddelser og Rettigheder, hvilke intet Folk tør lade sig fratage, dersom det ikke vil gaae sin Undergang imøde. Og at værge sig mod dem, som med en røverisk Haand ville antaste disse Goder, som ville fravriste et andet Folk dets Uafhængighed og Frihed, er en christelig Pligt, ligesom man værger sig mod den Enkelte som røver. For saadanne — jeg vil kalde det — et Folks Helligdomme, hvor det gjælder enten at være eller ikke at være, er det ikke for dyrt at sætte Livet til; her tør vi trøstig anvende vor Herres Ord: „den, som mister Livet, skal finde det." Vee det Folk, for hvem Ære og Ret og Frihed og Uafhængighed har saaliden Betydning, at det ikke vil kjæmpe for disse Goder, vee det Folk, der foretrækker Velvære, Nydelse og forkrænkelige Lyster for en mandig Kamp; det vil snart være udflettet af Folkenes Tal; her skal det hele Folk saavelsom enhver enkelt Mand vel komme til at erkjende, at det hjælper os ikke, „om vi kunne vinde den ganske Verden, naar vi tage Skade paa vor Sjæl (Matth. 16, 26).[10] At Landets Børn segne i Døden, idet de kjæmpe for Ret og Ære, derover kunne vi vel sørge; men vilde vi heller ønske, at de levede for Øieblikkets Nydelse, for at Æde og at drikke og staae op at lege? (1 Cor. 10, 7).[11] Stormene fare hen over Land og Hav og de stærke Veir knuse mangt et Skib, medens de rense Luften; Ingen vilde dog undvære de stærke Storme, hvor mangt et Menneskeliv der end udslukkes i Bølgerne; saaledes lærer ogsaa Krigen os at kjende, at føle, at erfare, at Mennesket lever hverken for Brødet eller af Brødet alene, men at der ere dyrebarere Goder, hvilke vi ikke tyr bortgive, om end mangt et Menneskeliv udslettes i Kampen. Vi prise langtfra Nogen salig, fordi han falder i Kampen for Fædrenelandet; vi vide, at ingen Mand kan give Gud en Gjenløsning for en Broder (Ps. 49, 8);[12] men vi skylde dem Tak, vi skylde dem Agtelse og en kjærlig Erindring, som ikke holde sig tilbage, men blive vældige i Krigen og bringe Fjendens Leir til at vige (Hebr. 11, 34).[13] Om et Folk skal gaae seierrig ud as Kampen, det beroer paa Ham, hvem vi med dyb Ærefrygt kalder Hærskarernes Gud, den Herre Zebaoth, som kommer Krigene til at holde op indtil Jordens Ende, sønderbryder Buen og afhugger Spydet og brænder Vognene ved Ilden (Ps. 46, 10).[14] Hvo er Du Dødelige, at Du vil mene, at Du kan gribe den Almægtiges Vægtskaale, at Du tør sige: de Seirende ere de Retfærdige, de Undertrykte ligge under Guds Dom: Nei, nei: „I et Øieblik," siger Herren, „kan jeg tale imod et Folk og imod et Rige til at oprykke og til at nedbryde og til at fordærve. Og i et Øieblik kan jeg tale imod et Folk og imod et Rige til at bygge og til at plante" (Jer. 13, 7—9).[15] Vi stole ingenlunde og tør aldrig nogensinde

stole paa vor egen Retfærdighed; thi vi vide, at den Retfærdige af Troen skal leve; men hvor det gjælder Kampen for de høie Goder, Guds Naade ogsaa har skænket det danske Folk som Folk, tør vi ogsaa freidig sige: Men vi ere ikke af dem, som unddrage sig til deres Fordærvelse, men af dem, som troe til Sjælens Frelse (Heb. 10, 39).[16]

Alle kunne ikke gaae i Striden; hvad have da vi at gjøre, hvem det ikke er bestikket at gribe til Sværdet, for at kjæmpe? Gives der da ikke Vaaben, ved hvilke vi kunne værge for vort Fædreneland? Lad mig vende tilbage til det Huus, i hvilket Peder talede. Vi vide, at Engelen sagde til Cornelius: Dine Bønner og dine Almisser ere stegne op for Gud og ihukomne (Ap. G. 10, 4),[17] og det er jo en Krigsmand, som beskrives ved: at han frygtede Gud med sit Huus og gav Folket mange Almisser og bad meget til Gud. See det er de Vaaben, ved hvilke vi, som troe paa den korsfæstede og igjenopstandne Frelser, skulle kjæmpe. Vi skulle ret ofte opløfte vort Hjerte til ham, som er Hærskarernes Gud, at han under denne Feide naadig vil see til os; vi skulle bekjende, at vi have syndet paa mange Maader og have fortjent den Revselse, hvilken Krig fører over os; men saa ville vi ogsaa indflye til hans Barmhjertighed og bede ham, at Han ogsaa vil styrke vore Krigeres Mod, at de kunne kjæmpe for Ret og Retfærdighed som i Herrens Krige (1 Sam. 25, 28)[18] og at Han vil lade sin Fred lyse hen over dem, som døe paa Valpladsen og over dem, som døe paa Sygesengen, at de maae indslumre i Jesu Navn og idet de miste Livet her maa formedelst den Forløsning, som er i Jesu Christo, finde Livet hisset. Vi ville bede Ham, at Han vil give dem, som vorde lemlæstede, at de maae bære denne Tilskikkelse med Taalmod, idet de vide, at det er bedre at miste Haand eller Fod end leve i Vantro eller Vanære. Ja, vi ville anraabe ham om, at han atter vil skænke os den gyldne Fred og lære os at bevare de Goder, hvormed han har beriget vort Folk. Med dette Bønnens Vaaben strede de fromme Konger i Israel, naar de angrebes af en vældig Skare: „Herre vore Fædres Gud! er Du ei selv den Gud, som er i Himlen, ja Du er den, som regjerer i alle Folkenes Riger, og i din Haand er Kraft og Vælde og der er Ingen, som kan bestaae imod Dig. Nu komme de (vore Fiender) og ville udstøde os af din Eiendom, som Du har skjænket os. Herre, vil Du ikke dømme om dem, thi der er ingen Kraft i os mod den store Hob, som er kommen imod os og vi vide ikke, hvad vi skulle gjøre, men vore Øine ere vendte til Dig" (2 Krønik. 20, 12),[19] Ak ja, vilde Du vende dine Øine til din Gud, Du danske Folk, saa skal vel Herren tænke paa os, naar vi i Sandhed kunne bekjende: Hine forlade sig paa Vogne og disse paa Heste, men vi ville komme i Herren vor Guds Navn (Ps. 20, 8).[20]

Men ligesom Cornelii Bønner bleve ihukommede og han blev bønhørt, saa siges der ogsaa om ham, at han gav Folket mange Almisser; det var hans Glæde at gjøre dem vel, blandt hvilke han boede; og saadanne Offere behage Gud vel; thi Gud elsker en glad Giver (2 Cor. 9, 7). [21] O Venner! Krigen forlanger mange Penge-Offere; men skulde vi ikke med Glæde give af vort Eget til Fædrenelandets Forsvar, paa det vore Stridsmænd kunne vide, at der ere dem i Hjemmet, der skjønne paa dem, der kjæmpe for os? skulle vi ikke med Redebonhed understøtte dem, som styre, at de kunne kraftigen værne om Landets Ret, Ære og Selvstændighed? Man taler om Krigens Onder; og visselig ere de forfærdelige; men tør vi glemme, at under Kampens Bulder lyder ogsaa Kjærlighedens milde Røst, at netop Krigens Møie og Afsavn, de blodige Valpladses og de opfyldte Sygehuses Rædsler have fremlokket Medlidenhedens og Barmhjertighedens Følelser, hvilke let ellers under rolige Tider hentørres i Egenkjærlighedens kolde Luft. O, hvem kan læse eller høre om de tusinde Gaver, om al den Godgjørenhed, al den Kjærlighedens Opfindsomhed, som kommer tilsyne under den nærværende Krig, hvem kan betragte den Utrættelighed, i hvilken Mænd og Kvinder kappes med hverandre, for at lette, mildne, formindste og helbrede Krigens Onder, uden at tænke paa ham, som altid veed at udlede Godt af Ondt, tænke paa den himmelske Kjærlighed, vor Herre Jesus Christus, om hvem vor Text siger, at han drog omkring og gjorde vel og helbredede alle, som vare overvældede as Djævelen, thi Gud var med ham.

Vi have jo seiret hans Opstandelsesfest, der har bragt Liv og Uforkrænkelighed tilveie; vi have igaar inderlig ønsket og bedet, at den Opstandnes himmelske Kræfter maatte røre sig i vor Menighed. Dertil er al evangelisk Forkyndelse, derhen sigter alt vort Arbeide, alle vore Bønner. Men dette udelukker ingenlunde, at vi idag minde hverandre om, at der ogsaa i folkelig Henseende gives en Opvækkelse, naar et Folk løsriver sig fra Nydelsens Tillokkelser, fra Egenkærlighedens Lænker, fra Forfængelighedens Daarskab, fra Mathed og Slaphed, naar Tro og Retskaffenhed, Menneske- og Fædrenelandskjærlighed vorde levende i det. Hertil bidrager intet mere end en saadan Hjemsøgelse som Krigen. Tør vi nægte det, at den nørværende Slægt altfor letsindigt har klamret sig fast ved dette Livs forkrænkelige Goder, altfor meget har sænket sig i Øieblikkets Nydelser; tør vi lukke Øinene for, at vi have adsplittet os altformeget i forskjellige Partier og Sondringer, hvoraf hver søger sit Eget. Dersom Krigen, ved Guds Naade, røster os op af denne Slaphed og Mathed og

lærer os at sætte Priis paa de umistelige og uskatteerlige Goder, dersom Fornemmelsen af, at der oprinder trange Tider, „i hvilke de, som have Hustruer skulle være som de, der ikke have, og de som græde som de, der ikke græde, og de, som glæde sig som de, der ikke glæde sig, og de, der kjøbe som de, der ikke beholde" (1 Cor. 7, 29), [22] kan lære os at forsage Blødagtighed og Vellevnet, Vantro og Letsindighed, og med mandigt Sind at bære, hvad Gud tilskikker os, da kan Krigen med al dens Vee dog blive en Velgjerning for os. Thi vi ville da erkjende, at den Almægtige er som den rette Læge, der bruger et Onde, et strengt Lægemiddel for at helbrede et andet Onde; ja, vi opløfte da vore Hoveder, efterdi vor Forløsning stunder til (Luc. 21, 28) [23] og sige: Vor Hjelp er i Herreus Navn, som gjorde Himmel og Jord (Ps. 124, 8). [24] Ogsaa her ville vi, om det end er med Vemod og Smerte, men dog med Børnerettens Forvisning sige til hverandre: saligt det Menneske, som Gud straffer; derfor skal Du ikke foragte den Almægtiges Tugtelse; thi han gjør Smerte og forbinder; han saargjør og hans Hænder læge (Hiob 5, 17). [25] Gud være lovet for hans rige faderlige Kjærlighed.

Amen.

1. Apostlenes Gerninger kapitel 10, vers 1
2. Paulus' Brev til Romerne kapitel 13, vers 4
3. Anden Samuels Bog kapitel 2, vers 26
4. Matthæusevangeliet kapitel 24, vers 6
5. Esajas' Bog kapitel 2, vers 4
6. Mikas' Bog kapitel 4, vers 4
7. Lukasevangeliet kapitel 3, vers 14
8. Matthæusevangeliet kapitel 8, vers 10
9. Lukasevangeliet kapitel 23, vers 47
10. Matthæusevangeliet kapitel, 16, vers 26
11. Paulus' Første Brev til Korintherne kapitel 10, vers 7
12. Salmernes Bog kapitel 49, vers 8
13. Brevet til Hebræerne kapitel 11, vers 34
14. Salmernes Bog kapitel 46, vers 10
15. Jeremias' Bog kapitel 18, vers 7-9
16. Brevet til Hebræerne kapitel 10, vers 39
17. Apostlenes Gerninger kapitel 10, vers 4
18. Første Samuels Bog kapitel 25, vers 28
19. Anden Krønikebog kapitel 20, vers 12

20. Salmernes Bog kapitel 20, vers 8
21. Paulus' Andet Brev til Korintherne kapitel 9, vers 7
22. Paulus' Første Brev til Korintherne kapitel 7, vers 29
23. Lukasevangeliet kapitel 21, vers 28
24. Salmernes Bog kapitel 124, vers 8
25. Jobs' Bog kapitel 5, vers 17

Kilde
Kalkar, Chr. H.: Krigen: Prædiken paa anden Paaskedag 1864. Kjøbenhavn: C. C. Rose & Delbanco, 1864. Digitaliseret: Det Kgl. Bibliotek

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
2. påskedag, Den anden slesvigske krig 1864, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/christian-kalkars-praediken-2-paskedag